

Anul: 1994

Cod RAN: 160653.02

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca greacă, Epoca elenistică, Epoca romană târzie

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Vasilica Lungu, Florin George Topoleanu

Instituții: Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea

Șantierul arheologic Orgame (Argamum)

Raport

A. Necropola tumulară

Săpăturile arheologice din campania anului 1994 s-au desfășurat pe două sectoare:

I. Sectorul I, reprezentat de aria tumulilor I-XII dezveliți până în prezent, unde cercetările au urmărit completarea informațiilor pentru tumulul XII și raportul său cu traseul străzii I. Rezultatele obținute pun în evidență un alt mormânt - al șaptelea - din componența complexului familial, marcat de noi T XIII, aflat pe partea de nord a străzii. Mormântul este marcat cu un ring de piatră, în interiorul căruia s-au găsit urme slabe de cenușă și câteva fragmente ceramice de la: o oenochoe locală, lucrată la roată, un kantharos attic cu firnis negru și amfore din centrele Chios și Thasos. Datarea: ultimul sfert al secolului IV a.Chr., conform raportului cu tumulul XII, M 1, și datării kantharosului.

II. Sectorul II, reprezentat de aria edificiului dezvelit în campania anului 1993, identificat cu Basilica IV. Acest sector este amplasat la cca. 2,5 km vest de incinta târzie a cetății, la extremitatea suprafeței propusă ca rezervație arheologică. În ultimele două campanii (1993-1994), a fost dezvelită complet basilica, cu dimensiunile de 12 x 8 m, formată dintr-o singură navă și atrium. Aproape de centrul basilicii, ușor spre sud, a fost amenajat un puț cu pereții rectangulari din piatră, care coboară până la adâncimea de -3 m. Pe latura de sud, la adâncimea de -2,30 se deschide un culoar săpat în stâncă, cu pereții întăriți cu piatră legată cu mortar, pe o lungime de aproximativ 11 m. În capătul culoarului, spre est a fost identificată intrarea într-o cameră subterană, a cărei deschidere a fost blocată în timp prin prăbușirea pereților culoarului. Conform materialului arheologic descoperit la nivelul podelei basilicii sau în umplutura puțului, în special, opaițe și ceramică romană comună secolului VI, este pus în evidență momentul distrugerii edificiului. Aceasta pare să se fi produs violent, probabil prin incendiere, după urmele puternice de arsură și prăbușirea în interior a pereților. Din păcate, starea de conservare a momentului a fost afectată puternic de arăturile adânci care s-au practicat și se mai practică încă în zonă. Ca urmare, interpretările de ordin stratigrafic sau arhitectonic vor fi păgubite. Ținând cont de importanța cu totul deosebită a acestei descoperiri, continuarea cercetărilor, pentru punerea în valoare a întregului ansamblu, se va face numai după o restaurare prealabilă a părților dezvelite.

B. "Basilica mare"

Au continuat cercetările arheologice sistematice în sectorul situat la vest de intrarea în "Basilica Mare", aflată la mijlocul laturii de est a aplatoului cetății Argamum. Insula decopertată aici în ultimii ani, cu o suprafață de peste 1000 m cuprinde o stradă orientată către poarta principală, o alta spre "Basilica Mică" și mai multe edificii de epocă romano-bizantină. În ultima campanie au fost practicate patru noi casete, cu laturile de 5 m și martori de 1 m, orientate E-V, notate D1-4, cu scopul de a cerceta în întregime un edificiu de tip domus, ale cărui laturi de NE-SV și NV-SV se află către străzile descoperite în această zonă.

Edificiul surprins în B2/1991, C1-3/1992 și în cele patru casete recente are - în stadiul actual al cercetării - patru faze de înlocuire:

A. Prima fază, cu ziduri îngrijit construite din blochete de talie mijlocie, prelucrate, corespunde unui nivel aflat la -0,88-1,15, cu pavaj în C1; nivelul este puternic incendiat.

B. În a doua fază edificiul se reconstruiește, de data aceasta mai neglijent, din blochete mici, respectându-se, în mare, traseele inițiale ale zidurilor, cu o deviație de 10-20 cm și se rec compartimentează cu un zid în D1, cu deschidere pentru ușă, a cărei talpă suprapune umplutura incendiată.

C. A treia fază constă în blocarea ușilor din D1 și C3/1992.

D. Ultima fază, a patra, este mai puțin evidentă în casetele ultimei campanii, dar vizibilă în cele anterioare printr-un nivel aflat la -0,30-0,50 m, căruia îi corespund mai multe ziduri și bordura de SV a edificiului, construită peste nivelul străzii.

Primele trei faze aparțin celei de-a doua jumătăți a sec. VI p.Chr., cu monede de la Justinian și Justin II și Sofia, iar a patra - începutului sec. VII p.Chr., situație demonstrată prin descoperirea unei monede de la Focas în C2/1992.

Menționăm forma absidală a colțului de NE, soluție constructivă adoptată pentru a crea un îngust spațiu pietonal între edificiul descris și cel aflat în partea sa de est.

Din materialul arheologic recoltat, amintim un opaiț întreg, fragmentele ceramice aparținând amforelor și veselei de uz comun și o mare cantitate de material de construcție, în special țigle de acoperiș.

C. SECTOR EXTRAMUROS. Mihaela Iacob, I.C.E.M. Tulcea

Pentru campania anului 1994 colectivul șantierului arheologic Argamum a hotărât reluarea cercetării sistematice a zonei de locuire romană timpurie, situată pe platoul de la vest de cetate. Săpăturile anterioare desfășurate aici, între anii 1973-1980, au surprins succesiunea a patru nivele - eșalonate cronologic între sec. II p.Chr.-sec. IV. p.Chr. - degajând parțial mai multe edificii și cincisprezece morminte de înhumatie de sec. IV p.Chr., acestea din urmă degajând nivelurile anterioare. Am început cercetarea prin trasarea unei secțiuni, orientată N-S, având lungimea de 30 m și lățimea de 2 m, care dublează spre est vechiul sector. În această campanie s-a reușit degajarea suprafeței trasate până la adâncimea de 0,40-0,60 m. În partea de N a secțiunii, între carourile 1-7 au fost identificate patru încăperi aparținând unui edificiu construit din blochete de piatră legate cu pământ; în stadiul actual al cercetării s-au constatat două faze constructive, prima folosind o ușă, blocată în faza a doua printr-un zid ce recompartimentează spațiul de locuit, când se amenajează și un pavaj din lespezi de mari dimensiuni. Datarea monumentului este asigurată de descoperirea a cinci monede de sec. IV p.Chr. În jumătatea de S a secțiunii au fost descoperite două segmente de zid, paralele, unul păstrat doar pe un singur rând de asize; în interiorul spațiului delimitat de acestea se mai păstrează, parțial, o amenajare din lespezi de piatră ce ar părea să aibă o formă absidală.

Menționăm și prezența unui chiup spart pe nivelul de locuire, iar spre profilul de S, fragmente de oase umane, poate cu urmele unor amenajări sepulcrale. Au fost descoperite unsprezece monede, cu limitele cronologice Constantin cel Mare - Valens, fragmente ceramice aparținând în special vaselor de bucătărie și o însemnată cantitate de material tegular, concentrată în zona amenajării absidale.

D. SECTOR FE. Mihaela Mănucu Adameșteanu, Monica Mărgineanu-Cârstoiu, I.A.B.; Florin Topoleanu, Mihaela Iacob, Vasilica Lungu, Vera Tudorache, Paula Grigoriu, I.C.E.M. Tulcea; studenta Mihaela Pintilei-Barariu, Universitatea "Al. I. Cuza" Iași

Celor 12 casete deschise pe latura de sud a sectorului în 1991 le-au fost adăugate în 1993 încă 5 (C13-C17), suprafața investigată ridicându-se, astfel, la 425 mp. În 1994 cercetările au vizat definirea unora din complexe înregistrate anterior, prin înlăturarea unora dintre martori și observarea racordurilor stratigrafice pe verticală și orizontală. S-a constatat că succesiunea firească a depunerilor arheologice în aria cercetată este serios perturbată de activitatea edilitară din perioada romano-bizantină și de intervenții post-antice.

Au fost conturate încăperi ale unor edificii din secolele V-VII p.Chr., degajându-se parțial, nivelurile aferente. Pentru acest interval, principalele etape edilitare parcurse în zona investigată se situează cronologic în următoarea succesiune: N1: sfârșitul secolului VI - Heraclius; N2a: mijlocul secolului VI - Justin II și Sofia/Mauriciu Tiberiu; N2b: Anastasius-Justinian; N3: posibil cu două faze: secolul V p.Chr. Nu există

indicii privind funcția publică a vreunui din clădirile acestei perioade. Excepție face o construcție circulară (C4, C10), cu diametrul de cca. 3,5 m, cu pardoseală din cărămizi pe pat de nisip și dale neregulate de piatră și tencuială hidrofugă; ar putea aparține unei fântâni publice, însă integrarea sa certă în complexul edilitar înconjurător necesită continuarea cercetării. Aparținând unui program urbanistic diferit și anterior secolui V p.Chr. este edificiul masiv, construit din piatră legată cu mortar, identificat în C9-C12 și C15-C17. Precizări în legătură cu plahul, destinația și fazele sale constructive ar fi premature în etapa actuală a cercetării; suficient a aminti deocamdată că în vecinătatea lui au apărut primele monede romane timpurii din aria fortificată (Probus, Urbs Roma), chiar dacă, deocamdată, în contexte lipsite de semnificație stratigrafică. De asemenea, nu dispunem încă de elemente sigure care să permită identificarea acestui edificiu cu cel din planul publicat de P. Nicorescu în 1944 și presupus de acesta a fi "prétoire de la citadelle". În C10-C11 și C16-C17 s-a continuat investigarea unui consistent (1-1,50 m grosime) strat de depuneri din perioada preromană, identificat în săpătura din 1991. Observațiile stratigrafice coroborate cu analiza unui bogat și variat inventar ceramic descoperit în situ sugerează datarea acestei acumulări între primul sfert al secolului IV și primul sfert al secolului II a.Chr. Intervalul conține cu siguranță mai multe momente, ilustrate prin alternanța de straturi cu urme de incendiu și fragmente de lut ancorate cronologic, prin inventarul arheologic aferent, către mijlocul secolului IV, sfârșitul secolului IV - începutul secolului III și, respectiv, a doua jumătate a secolului III - începutul secolului II a.Chr. Până în prezent încercarea de definire funcțională a acestor depuneri, prin extinderea suprafeței cercetate, nu a dat rezultate, în C16 - C17 constatându-se urmele unei masive decapări post antice, care a dislocat total stratigrafia, substituindu-i o masă amforă de moloz.

Informații suplimentare online

[Raportul 129 din cronica.cimec.ro](http://raportul129.dincronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pehartă,folosindMapserverCimec.ro)
